

Білоцерківський національний аграрний університет

Соціально-гуманітарний факультет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Круглого столу до Міжнародного дня прав людини

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР»**

В межах роботи гуртка «Актуальні проблеми міжнародного права»

11 грудня 2023 року

(електронне видання)

м. Біла Церква - 2023

«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР»: матеріали круглого столу присвячені Міжнародному дню прав людини – м. Біла Церква: БНАУ, 2023. 60 с.

Матеріали електронного видання містять питання, що стосуються захисту прав і свобод людини і громадянина як в умовах військового стану так і в пост воєнний період.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників круглого столу без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

© Авторські тексти, 2023

За практикою, що склалась в РФ, в таких випадках власник ділянки повинен здійснити її відчуження протягом року. Якщо він цього не зробить, ділянку продадуть примусово за рішенням суду, а отримані кошти перерахують уже колишньому власнику. За загальними правилами та за приписами Конституції РФ закон не має зворотної сили у часі (ст. 54 Конституції РФ). Тому цей указ мав би застосовуватись лише до земельних ділянок, які перейшли у власність іноземних громадян після набранням ним чинності. Широкомасштабна практика експропріації окупаційною владою земельних ділянок кримчан на підставі рішень судів, які переглядали законність виділення цих ділянок згідно російського законодавства. Іншими словами, окупанти застосовували свої закони до відносин, які виникли ще задовго до окупації. Безумовно, це правовий абсурд і свавілля. Так само незаконним є застосування правових наслідків статті 238 до кримчан, які вже володіють земельними ділянками в Криму.

Список використаних джерел:

1. Модель перехідного правосуддя в Україні. Юридична газета / Електронний ресурс. Режим доступу <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/model-perehidnogo-pravosuddya-v-ukrayini.htm>
2. Механізм протидії незаконному вилученню земельних ділянок, які перебувають у власності українських кримчан // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.helsinki.org.ua/articles/pravozakhysnyky-opryliudnyly-mekhanizm-protydii-nezakonnomu-vyluchenniu-zemel-nykh-dilianok-iaki-perebuvaiut-u-vlasnosti-ukrainskykh-krymchan/>

УДК: 342.7

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ
ПРОВЕДЕННІ ЗАХОДІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВТРУЧАННЯМ У ТАЄМНИЦЮ**

ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ТЕЛЕГРАФНОЇ Й ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Звонарьов О. Ю., к.ю.н., доцент
кафедри публічно-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Відповідно до ст.ст. 30-32 Конституції України [1] кожному гарантується недоторканність житла, таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної й іншої кореспонденції та ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Державні гарантії дотримання прав людини створюють об'єктивні умови їх реалізації незалежно від волі окремих суб'єктів, наділених владними повноваженнями.

Законодавче гарантування таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції означає пряму заборону на здійснення зі сторони будь-яких осіб протиправних дій, які прямо чи опосередковано обмежують або порушують права людини щодо приватного спілкування. Разом з тим право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції не належить до різновиду абсолютних. Так, відповідно до ч. 2 ст. 8 Європейської конвенції з прав людини 1950 р. зазначається, що органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [2].

У ст. 31 Конституції України також передбачені певні винятки щодо обмеження цього права, які можуть бути встановлені судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинові чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної

справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо. Таким чином, здійснення заходів, пов'язаних із втручанням у приватне спілкування, є можливим за умови, що вони проводяться відповідно до визначених у законі підстав – лише при наявності даних, які містять достовірні відомості про загрози безпеці особи, суспільству, державі.

У Конституції України визначено не лише перелік прав людини, які можуть у передбачених законом випадках тимчасово обмежуватися в мирний час, але й ті, що підлягають обмеженню протягом періоду дії правового режиму надзвичайного або воєнного стану. Так, відповідно до ст. 64 Конституції в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Окремі обмеження щодо права людини і громадянина на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, визначені в ст. 31 Конституції України, можуть встановлюватися в умовах воєнного або надзвичайного стану із зазначенням строку дії цих обмежень.

Правовою основою введення воєнного стану є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» та указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України (ст. 2 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»). 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Указом Президента України № 64/2022, затвердженим Законом України від 24 лютого № 2102-ІХ, в Україні введено воєнний стан [3]. У п. 3 Указу Президента зазначено, що у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст.ст. 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України. Тим самим вводяться тимчасові обмеження права на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, передбаченого ст. 31 Конституції України.

Відповідно до п. 7 Указу про введення в Україні воєнного стану, про обмеження прав і свобод людини і громадянина, що є відхиленням від зобов'язань за Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, та про межу цих відхилень і причини прийняття такого рішення МЗС України проінформувало у формі нотифікації Генерального секретаря ООН та офіційних осіб іноземних держав. У п. 2.2 документу-нотифікації зазначено, що Україна тимчасово обмежує право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної й іншої кореспонденції та, на період дії правового режиму воєнного стану, відмовляється від зобов'язань за ст.ст. 19-20 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р. [4] та ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., що є зрозумілим та правомірним за таких обставин.

Висновки. У підсумку зазначимо, що сучасний стан дотримання прав людини при проведенні заходів, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування, відповідає вимогам Конституції, інших законів України та міжнародних правових актів. Такі заходи, пов'язані із тимчасовим обмеженням окремих конституційних прав особи, проводяться виключно за наявності підстав, передбачених законом, з дотриманням належної правової процедури щодо надання дозволу, безпосереднього здійснення та використання отриманих матеріалів. Їх тимчасове обмеження у мирний час та під час дії правового режиму воєнного стану є виправданим та правомірним, оскільки, здійснюється у відповідності до вимог законодавства і з дотриманням належних правових процедур та відповідає інтересам особи, суспільства і держави.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Європейська конвенція з прав людини 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

3. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

УДК: 340.12

РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Тимошук О.Г., к.ю.н., доцент
кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Відомо, що права та свободи особи є важливими соціальними цінностями, які визначають характер діяльності держави. Розуміння та реалізація концепції "права та свободи людини і громадянина" має вирішальне значення для суспільства, яке прагне бути демократичним та гуманним. У сучасному світі немає ідеї більш важливої та водночас важко втіленої в практику, ніж права та свободи людини й громадянина. Права людини слугують основним критерієм оцінки якості державності, рівня демократії, відданості правовому базису, моральності та загальнолюдських цінностей [1].

Оголосивши себе правовою державою, як стверджує стаття 1 Конституції України, Україна здійснює перший крок у напрямку правової державності, ґрунтованої на визнанні прав і свобод особи як найвищої цінності. Конституція України також визначає, що права і свободи людини є невідчужуваними і непорушними (стаття 21), гарантованими і нескасованими (стаття 22), і держава несе

ЗМІСТ

Ковальчук І. В. ПСИХОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	3
Сокиринська О. А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	7
Малишко І. В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНІСЕФ	9
Сімакова С. І. ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ, ТА ОСІБ ВЗЯТИХ ПІД ВАРТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	13
Самойлович А. А. ВРАХУВАННЯ МІЖНАРОДНО – ПРАВОВИХ НОРМ В ДІЯЛЬНОСТІ ТЦК ТА СП УКРАЇНИ	15
Мельник В. О ПЕВНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	17
Аргат Я. П. ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ (ПІДПРИЄМНИЦТВО).....	21
Пахомова А. О ОХОРОНА ПАТЕНТНИХ ПРАВ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД. 23	
Настіна О. І. МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ВЛАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ОКУПОВАНОГО КРИМУ	26
Звонарьов О. Ю АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАХОДІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВТРУЧАННЯМ У ТАЄМНИЦЮ ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ТЕЛЕГРАФНОЇ Й ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ	28
Тимошук О. Г. РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ	32
Катаєв Я. Д. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В	